

Odra – groźna wirusowa choroba

Zastanawiasz się, dlaczego powracają choroby, które były od lat nieobecne? Jaki to ma związek ze szczepieniem dzieci i czy ma wpływ na zdrowie dorosłych? Odra jest jedną z najbardziej zaraźliwych chorób, które można powstrzymać dzięki szczepieniom

Większość osób dorosłych w Polsce nie pamięta tego, jak przebiega odra, bo się z nią nie zetknęła. Prowadzone od 1975 roku powszechne, obowiązkowe szczepienia dzieci pozwoliły na wyeliminowanie tej choroby prawie całkowicie. Na świecie w latach 2000-2022 dzięki prowadzonym programom szczepień liczba zachorowań na odrę zmniejszyła się o 72%, a liczba zgonów z powodu odry o 82%. W tym czasie udało się zapobiec 57 mln zgonów z powodu odry. Niestety obecnie rośnie liczba zachorowań – bo zwiększa się liczba rodziców, którzy nie zgadzają się na szczepienia dzieci.

- Na odrę chorują głównie osoby niezaszczepione.
- Odra jest szczególnie niebezpieczna dla osób z osłabionym układem odpornościowym.
- WHO alarmuje o ponad trzydziestokrotnym zwiększeniu liczby zachorowań na odrę w Regionie Europejskim WHO w 2023 roku w porównaniu do 2022 roku.

Czym jest odra

Odra jest bardzo zaraźliwą poważną chorobą wirusową. Łatwo się rozprzestrzenia wśród nieodpornionych osób w każdym wieku. Może wywołać epidemię. Przed wprowadzeniem szczepień przeciw odrze w dzieciństwie chorowała na nią prawie każda osoba. Epidemie występowały co 2-3 lata.

Ryzyko zachorowania na odrę osoby nieodpornionej po kontakcie z chorym wynosi 90-95%.

Wirus odry przenosi się:

- drogą kropelkową, razem z wydzieliną z dróg oddechowych: podczas kaszlenia, wydmuchiwania nosa, mówienia
- drogą powietrzną.

Wirus może przetrwać i pozostać zakaźny do 2 godzin:

- na powierzchniach (np. blacie stołu)
- zawieszony w kropelki aerozolu w powietrzu.

Do zakażenia wirusem odry może więc dojść nawet po tym, jak zakażona osoba opuści pomieszczenie.

Objawy występują po 10-12 dniach od zakażenia:

- charakterystyczna wysypka, a na 2 – 4 dni przed nią:
  - gorączka
  - złe samopoczucie
  - zapalenie spojówek
  - katar
  - kaszel
  - temperatura wzrasta do 39-41°C
- w jamie ustnej pojawiają się białe wykwity otoczone czerwoną linią (plamki Koplika)
- czerwona wysypka stopniowo zlewa się w plamy i obejmuje całą głowę i ciało.

Jeden chory zaraża średnio od 12 do 18 osób wrażliwych, czyli tych, które:

- na odrę nie chorowały
- nie zostały zaszczepione.

Wirus odry jest jednym z najbardziej zaraźliwych oraz najłatwiej przenoszonych się wirusów, jakie znamy.

Chory jest zaraźliwy dla otoczenia od 1-2 dni przed wystąpieniem pierwszych objawów i około 4 dni przed wystąpieniem wysypki odrowej do około 4. dnia utrzymywania się wysypki.

Dlaczego odra jest groźna

Najczęstsze powikłania odry to:

- zapalenie ucha środkowego, które prowadzi do utraty słuchu
- biegunka
- zapalenie płuc
- ostre zapalenie mózgu prowadzące do obrzęku mózgu
- zaburzenia wzroku prowadzące do ślepoty.

Powikłaniem odry jest też [podostre stwardniające zapalenie mózgu](#) (SSPE), którego objawy pojawiają się kilka lat po chorobie. Występuje rzadko. Prowadzi do ciężkiego uszkodzenia mózgu.

Odra jest szczególnie niebezpieczna dla małych dzieci. Najczęściej chorują na nią niemowlęta w wieku od 6 do 14 miesiąca życia oraz dzieci do 15 lat. Ale chorują również dorośli.

Szczepienie przeciw odrze powinno być zrealizowane tak wcześnie, jak to tylko możliwe. Najczęstsze powikłania występują bowiem u dzieci, które przeszły odrę przed ukończeniem 1 do 2 lat.

Odra jest najbardziej niebezpieczna dla:

- dzieci do 5 lat
- osób z zaburzeniami układu odporności.

Szczepionka przeciw odrze

Szczepionka przeciw odrze występuje w postaci połączonej (skojarzonej) jako szczepionka przeciw odrze, śwince i różyczce (tzw. MMR). Zawiera żywe osłabione wirusy, które po szczepieniu nie przenoszą się na inne osoby z otoczenia dziecka lub zaszczepionego dorosłego.

Dzieci przed ukończeniem 1. roku życia są narażone na najcięższy przebieg odry i dramatyczne powikłania. Dlatego przeciw odrze szczepimy tak szybko, jak to jest możliwe – zazwyczaj po ukończeniu przez dziecko 1. roku życia. Do tego czasu małe dzieci są bezpieczne w sytuacji, kiedy inni w ich otoczeniu zostali zaszczepieni.

W Polsce szczepienia przeciw odrze są obowiązkowe i bezpłatne dla dzieci w 13-15 miesiącu oraz w 6 roku życia.

Pierwszą dawkę szczepionki MMR przeciw odrze, śwince i różyczce podajemy w 13-15 miesiącu życia dziecka. Zapewnia ochronę 93-95 procent zaszczepionych. Do tego czasu małe dzieci są bezpieczne w sytuacji, kiedy inni w ich otoczeniu zostali zaszczepieni.

- **Skuteczność szczepienia po podaniu 2 dawek szczepionki wynosi 98-99%. Odporność jest długotrwała.**
- **Zaszczepienie powyżej 95% populacji zapewnia odporność zbiorowiskową. Dzięki temu chronione są osoby, które z powodu przeciwwskazań medycznych nie mogą być zaszczepione.**

Szczepionka typu MMR jest szczepionką bezpieczną, co udowadniają [badania](#).

Po podaniu szczepionki mogą wystąpić odczyny miejscowe, jak np.:

- ból w miejscu podania
- zaczerwienienie
- obrzęk.

U dzieci może pojawić się łagodne powiększenie węzłów chłonnych, podwyższona temperatura i wysypka. U dorosłych mogą dodatkowo wystąpić bóle stawów.

Zobacz też [kalendarz szczepień dorosłych](#). Jeśli nie byłeś szczepiony jako dziecko, zaszczep się. Szczególnie jeśli masz obniżoną odporność.

Więcej o szczepieniach przeczytasz na stronie [szczepienia.info](#).

Przeczytaj także

Masz niską odporność – zaszczep się

Jeśli zastanawiasz się, czy osoby z obniżoną odpornością powinny się szczepić, odpowiedź brzmi: tak! Zawsze konsultuj z lekarzem, czy możesz przyjąć daną szczepionkę

Szczepienia dzieci – pierwsze 24 miesiące życia

W pierwszych 2 latach życia dziecka wykonuje się najwięcej szczepień ochronnych. Ich celem jest uodpornienie dziecka przeciw groźnym chorobom zakaźnym

Dlaczego trzeba szczepić dzieci z alergiami?

Twoje dziecko ma stwierdzoną alergię? Pamiętaj o szczepieniach ochronnych. U osób z chorobami alergicznymi występuje zwiększone ryzyko chorób infekcyjnych, którym zapobiegają szczepienia